

## Drotningin skal vera hjartaliga vælkominn

### Oddagrein

DOMARALKANNING ella ikki. Samvinnan millum Føroyar og Danmark er ikki tað hon hevur verið. Og nógv bendir á, at viðurskiptini bara fara at versna. Tað eru tey, sum halda, at Føroyar nú eru búna til at taka loysing, í hvussu er halda tey, at tað gongur tann vegin. Hinvegin fara føroyingar neyvnan at tora at kvetta á stokkinum, nú búskaparliga støðan er so vánalig.

UM fáar vikur kemur Margretha Drotning til Føroya á vitjan. Hetta hendir bert stutt eftir, at danski forsætisráðharrin gjørdi av at avlýsa sína vitjan. Tað eru helst fólk í Føroyum, sum hugsa, at drotningavitjanin eisini átti at verið avlýst fyrri at harvið at vísa Danmark ónøgd okkara. Illar tungur vilja eisini vera við, at Kongshúsið hevur latið seg misbrúka politiskt við at lata seg trýsta til at senda drotningina henda vegin at slætta sjógvn.

VIT skulu í hesum sambandi minna á, at Margretha drotning kemur ikki til Føroya í politiskum ørindum. Og hon fer heldur ikki at leggja seg út í politisku viðurskiptini millum báðar partarnar av ríkinum. Vit hava fult álit á Drotningini, at hon letur seg ikki brúka politiskt. Tvørturímóti hevur hon víst seg at vera eitt sera gott umboð fyrri ikki bert Danmark men fyrri Norðurlond. Hon er vírd um allan heim fyrri sín klókskap og mátan at regera uppá. Eisini er hon politiskt fullkomiliga neutral, hvat hon sambart grundlógini eisini skal vera. Hon er symbolið upp á ríkiseindina. Margretha drotning skal vera hjartaliga vælkominn til Føroya, og sjálvandi fara føroyingar at taka sera væl ímóti henni og fylgi.

Annars tykist bankamálið og mong við tí at vera við at "ganga amok". Frá upprunaliga at vera eitt mál, sum skuldi ganga heilt aftur til 80ð-ini, og har viðurskipti í Føroyum eisini skuldu kannast, sær tað nú ikki mætari út enn, at danir fara at gera sína egnu kanning, sum bara fer at hava við leiklutin hjá myndugleikum har at gera. Tað verður so einki kannað í Føroyum, og hetta vilja summi vera við, kemur væl við hjá bæði politikarum og bankafólki her. At málið er við at gerast ein farsa sæst so eisini av, at Kirsten Jacobsen bráðliga er vorðin okkara besti verji. Sami politikari, sum fyrri kortum, skýrði føroyingar bæði líkt og ólíkt! Og Uffe, sum so sanniliga hevur funnist at føroyingum og sett órimulig krøv, stendur nú eisini sum tann stóri Føroya-nyurin og hálóvar føroyingum. Fyrri at hjálpa okkum ella fyrri at fáa Nyrup frá! Vit hava allan rætt til at ivast í intensiónunum hjá einum politikara sum Kirsten Jacobsen, tá hon roynir at verja føroyingar. Hinvegin eiga vit ikki at sleppa kravinum um at fáa bankamálið kannað so ella so. Men latið okkum brúka sunnan fornuft. Diktatdiplomati tænis so ongum.

Sosíalurin

## Lesarabrev

### Legaliserað rán

Hesi orð eru ikki míni, men sera kendur føroyingur hevur sagt tey, og eg taki fult og heilt undir við teimum.

Er tað ikki júst hetta, ið fer fram í føroyska samfelagnum í hesum árum? Legaliserað rán. Landsins reiduliga fígúvar og tað er hóast alt stóra fjøldin, hvørki vilja, kunnu ella duga kraddara- og spekulantavirksemið. Úrslitið er, at tey verða rænd av skattavaldinum, sum sjálvandi einans er eitt amboð í hondum politikaranna. Og flest allir politikarar eru forlongdi armur kapitalins, sum kann gera sum honum lystir: Búskaparliga hildfletta føroysku arbeidrarastettina. Her verður meint við allar reidulig- ar lóntakarar, sum á reidiligan hátt selja sína arbeidsmegi, handaliga ella andaliga.

#### Skattatrýstið

Farna árið og í hesum árinum hava landsins skattaborgarar, ið ikki duga, vilja ella kunnu snýta í skatti, merkt heimsins størsta skattatrýst, ið alt stavar frá eini kapitalistiskari samfelagsskipan, sum full av lappa- loysnum er komin at gravar- bakkanum. Og dropin, ið átti at fingið brikandi at flotid yvir, eyskattarokningin, hevur

longu virkað eftir ætlan: Fólk í hópatal hava uppgivið alla vón um at liva í hesum landi. Fyri fleiri mánaðum síðani vóru allir ferðaseðlar við Skipafelagnum útseldir til oktober, nú helst longur fram, alt av flótt- fólk. Og, samstundis, sum Hagleiddin kunngerð, hvat hvørjum mansbarni má vera kunnugt, at fólkaflytingin er innkað, so fyrrreikar stórt tal av fólk, serliga næmingar, ið nú gera 10. flokk lidnar, seg at flyta av landinum. Sjálvandi minkar fólkaflytingin, tá minni er at taka av.

Í skrivandi stund eru umleið 10% af Føroya fólk flyggjað av landinum, nakað tað sama í prosentum, sum Sovjetsamveldið misti av fólk undir 2. heimshardaga (í tölum o.u. 27 mill.).

#### Snildarráð

Einaferð í áttatiárunum segði ein av kendu reidurum okkara alment, at skil gjørdist ikki aftur í hesm landi, uttan fólkatalið kom niður á 20.000. Hetta er tað, ið fer fram í dag. Áttalinum um at minka fólkatalið niður um helvtina gongur sum hon skal, og ein dag er málið rokk- ið. Kraddarar og spekulantar hava rænt sær fult diktatoriskt

vald yvir hesum hóskandi fólkatali. Hetta eru fólk, sum av onkrari orsök ikki fáa flutt, tey eru eitt nú bundin á hondum og fótum av bankunum, tey eru gomul ella nøkur heilt fá eru treisk og »vilja heldur eta tara enn at flyggja«, sum mæta skald okkara, Jóanes Nielsen segði.

Men væl dugdu teir snildir- nar, og alt gongur eftir ætlan. Alla aðrastaðni á hesi gongu- stjørnu hevði úrslitið verið uppreistur, men føroyingar hava higartil í ólukkum mál sýnt, at teir eru serstøk tjóð, sum lystrar kapitalvaldinum og im- perialismuni. Tó, onkur okkara livir enn í vónini um uppreistur og kollvelting, so at vit kunnu stovnsa eitt rættvíst samfel- lag, har landsins fígúvar styrja landinum, ístaðin fyrri sum nú, kapitalvaldið. Einum púra sjálvstøðugum landi, óheft av øðrum londum.

#### Oljan og spekulantarnir

Eitt, ið nevnið seg »Føroya Oljuidnaður« er eindami um markleysan frekleika og kraddaravirksemi. Hesir mógvandi stjórar av ymsum slag, ið hava sliðið seg saman við tí endamáli at leggja seg oman á alla olju, sum móguliga

verður at finna á Føroyaleiðni, eru vísir í, at fólk ið ikki ger uppreistur, men finnur seg í, at stjórnir gerast oljujeikar við 20.000 tænarum ella trælum undir sær. Og so byrjar dans- urin um gullkálvin aftur. Tað tað her verða sliðið fast við 10 tumma seym. Oljan er ogn Føroya fólks! So eini góð ráð til hesar spekulantar er: Fing- arnar vekk frá oljuni!

Jú, alt er væl roknað út, og alt meðan Føroya fólk flyggja ella bløðir burtur, nærkast ant- in tað fullkomna einaveldi kapitalistanna ella hin endaliga kollvelting fólksins. Kollvelt- ingin er einasta loysn á sorgar- leikumum, sum nú eru gerand- iskostur.

Og, nú Føroya Banki er vorðin Landsins ogn, hví ikki taka stigið fult og gera hann til Tjóðbanka Føroya, samstundis sum loysingin verður framd? Slíkt uppskott hevur verið framtíðin.

Skal rættvíst og nátt- urferleiki valda hesum klettum, er einans ein gongd leið: Alt vald til fólk.

Arnbjørn R. Thomsen

## Udtalelse i forbindelse med Den Danske Radioavis nyheder om den færøske banksag 24. maj 1995

Radioavisen beskæftiger sig i dag med en påstået forbindelse mellem Færøgruppen hidtil hemmeligholdte referat af den 1. oktober 1992 og et internt notat hos Sjóvinnubankin fra mødet i Finansilsynet den 4. oktober 1992.

Første nævnte referat er hemmeligholdt indtil for ca. 14 dage siden og undertegnede Atli Dam og Jógvan Sundstein er først nu blevet bekendt med dets eksistens og indhold.

Sjóvinnubankens notat kom først til vores kundskab i december 1994. Det er et internt mødereferat, som vi som deltagere i det pågældende møde ikke var gjort bekendt med og heller ikke havde godkendt.

I december 1994 blev referatet fremdraget under en debat i Lagtinget og blev ved samme anledning meget diskuteret i færøsk presse. I den forbindelse udsendte vi en pressemeddelelse den 20. december 1994.

I den pågældende pressemeddelelse redegjorde vi ret detaljeret for sagens forløb i dagene 4., 5. og 6. oktober 1992. Det skal i den forbindelse erindres om, at det dengang drejede sig om bankkrisens begyndelsesforløb.

Efter vores bedste erind-

ring og overbevisning drejede mødet den 4. oktober 1992 i Finansilsynet sig om Sjóvinnubankens situation. Det, som vi som politikere fik forelagt, var bankens behov for ny egenkapital i forbindelse med genopretning af banken, således at den kunne virke normalt igen. Vi skulle så tage stilling til, om vi havde mulighed for at tilvejebringe den nødvendige kapital.

Inden afrejsen fra Færøerne den 2. oktober 1992 fik vi at vide, at bankens behov var 100-200 mio. kr. På mødet den 4. oktober 1992 blev behovet af Finansilsynet endelig opgjort til 430 mio. kr.

Vit fik ikki på mødet den opfattelse, at banken havde brug for mere end dette beløb for at kunne virke igen. Vores opfattelse var også, at da kunne den i fuldt omfang virke på samme måde som hidtil. Likviditetsproblemerne blev også berørt, fordi banken skulle selvfinansiere sine nødvendige arbejdskapital, men Finansilsynets uddybede ikke dette nærmere. Visse forudsætninger blev nævnt, og disse fremgår også af Finansilsynets skrivelse af 5. oktober 1992 til Sjóvinnubankens direktion og bestyrelse. Denne skrivelse modtog Sjóvinnubankin vist-

nok først den 6. eller 7. oktober. Om Eigil Mølgård i denne forbindelse kan have sagt noget om yderligere to gange 500 mio. kr. kan vi ikke erindre. I såfald må det have været i tilfælde af bristende forudsætninger.

Mødets konklusion var, at Atli Dam og Jógvan Sundstein skulle tage til et møde med statsminister Poul Schlüter den 5. oktober 1992 kl. 10. Vores opgave var at redde Sjóvinnubanken og dermed det færøske banksystem og samfund. Dette var muligt, hvis vi skaffede 430 mio. kr. som ny egenkapital i banken.

På mødet med statsministeren blev den nødvendige kapital fastsat til 500 mio. kr. Vi arbejdede hele tiden ud fra den os tilvejebragte overbevisning om, at med dette beløb blev banken reddet. Vi fik ikke på noget tidspunkt at vide, hverken fra de involverede ministre eller andre, at der ville være brug for mere hjælp senere. Det var derfor også ud fra vor virkelige overbevisning, at vi efter genopretningen udtalte, at Sjóvinnubankin igen var en tryk og sikker bank.

Vedrørende den orientering, som Eigil Mølgård gav os om Føroya Banki, er kun at sige, at den var meget kortfattet. Han oplyste, at

Føroya Banki også havde brug for hensættelser, men mindre end Sjóvinnubankin. Desuden lagde han megen vægt på, at vi ikke skulle bekymre os om denne bank, da moderbanken, Den Danske Bank, ville yde den nødvendige hjælp.

Tórshavn,  
den 24. maj 1995  
Atli P. Dam  
Jógvan Sundstein

